

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ Зони

Перехід до ринкових умов господарювання змушує підприємства туристичної індустрії пристосовуватися до конкурентного середовища, змінювати стиль керівництва, використовувати прийоми маркетингу в своїй діяльності. Управління туристичним підприємством в умовах ринкових відносин забезпечує орієнтацію підприємства на задоволення потреб ринку, на попит конкретних споживачів, на організацію реалізації тих товарів і послуг, які користуються попитом і приносять підприємству прибуток. Особливо проблематика визначення та задоволення потреб споживачів набуває значення в сучасних кризових умовах ведення бізнесу в Україні.

Туристичні підприємства в сучасних ринкових умовах господарювання повинні постійно враховувати мінливу кон'юнктуру туристичного ринку та орієнтуватись в першу чергу на задоволення потреб споживачів. Таке підприємство здатне успішно функціонувати на ринку лише за умови, якщо матиме широке коло клієнтів. Це дає нам можливість чітко сформулювати одну з основних цілей управління туристичним підприємством - розширення кола клієнтів (туристів), які є об'єктивною основою подальшого існування підприємства.

Пропонуємо більш детально проаналізувати проблеми управління туристичними підприємствами спеціальної (вільної) економічної зони "Курортполіс Трускавець", а також визначити перспективні напрями вирішення визначених проблем для проведення подальших досліджень. Актуальність всебічного дослідження туризму обумовлена його багатогранністю та суспільною значущістю. Стрімкий розвиток туризму, особливо за останні 50 років, дозволив визначити його як "феномен ХХ століття". За даними Всесвітньої туристичної організації (ВТО), чисельність міжнародних туристів на 2014 рік склала 1 113 млн. чол., тобто практично кожен десятий мешканець планети відпочивав і подорожував за межами своєї країни. Для прикладу даний показник у 2010 році становив 949 млн. чол., в 2005 році – 809 млн. чол., а в 2000 році – 698,8 млн. чол.. Отже, проаналізувавши динаміку розвитку даного показника можемо зробити висновок, що він постійно зростає, отже попит на туристичні подорожі також має тенденцію до зростання. Відповідно, тема є актуальною для проведення подальших досліджень. Прогнозується подальше зростання чисельності подорожуючих. Можна стверджувати, що туризм стає невід'ємною складовою життя людей більшості країн світу і одним із перспективних напрямків соціально-економічної діяльності в ХХІ столітті.

Особливо актуально проблеми туристичного бізнесу стоять і для Прикарпатського регіону. Перспективним у плані розвитку туризму є Курортполіс Трускавець. З 1 січня 2000 року вступив у силу Закон України "Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу "Курортполіс Трускавець", який дає низку переваг для суб'єктів економічної зони, забезпечуючи на її території умови сприятливого інвестиційного клімату.

У питаннях організації та управління туристичними підприємствами дуже важливо враховувати специфіку діяльності, регіональні, національні та інші аспекти. Спеціальна економічна зона рекреаційно-туристського типу, створена на основі міста Трускавця, визначила перспективи розвитку міста як туристичного центру. Воно стало привабливим для інвесторів, а це означає, що якості управління приділятиметься основна увага.

Місто Трускавець – один з найбільших бальнеологічних курортів України, відомий різноманітним мінеральних вод, найпопулярнішою з яких є "Нафтуса". Щороку сюди приїжджає близько 170 тисяч туристів зі всієї України, а також понад 15 тис. іноземців.

Така популярність курорту з боку відпочиваючих, туристів і особливо людей, які бажають оздоровитись, вимагає відповідних рішень зі сторони владних структур, керівників санаторіїв, готелів, туристичних агентств, підприємств туристичної інфраструктури (ресторанів, барів, розважальних закладів), інвесторів.

Оцінивши ситуацію на курорті, керівники міста, бізнесмени та інвестори визначилися із конкурентоспроможними напрямками курортного бізнесу:

- будівництво невеликих (на 50–70 місць) комфортабельних пансіонатів та 2-3 поверхових вілл;
- надання послуг (ресторани, бари, магазини, розважальні заклади, телефонний зв'язок, Інтернет);
- реконструкція та покращення планування номерів у великих санаторіях;
- надання сучасних медичних послуг;
- організація малого туризму (подорожі в Карпати, відвідання музеїв та театрів Львова та інших міст).

Реалізація перелічених проектів диктує необхідність формування ефективної системи менеджменту туристичних підприємств-суб'єктів СЕЗ "Курортполіс Трускавець". Це означає, що існуючі підприємства мають пристосуватися до нових умов господарювання та сформувати у себе таку систему менеджменту, яка б давала змогу планувати роботу фірми в динамічному ринковому середовищі, ефективно керувати нею, передбачати різноманітні зміни, пов'язані із сезонністю та іншими факторами, здійснювати контроль за діяльністю фірми.

Необхідність ефективного управління туристичними підприємствами в умовах спеціальної економічної зони є надзвичайно актуальним питанням і потребує ретельного вивчення. Сучасний туристичний бізнес не допускає довготривалих зволікань, а примхливі споживачі туристичних послуг вибирають те, що краще і дешевше вже зараз.

Існує декілька напрямків вирішення проблем залучення туристів у санаторії Трускавця. Перший напрямок пов'язаний із державною політикою у сфері курортного та готельного бізнесу. На етапі становлення ринку туристичних послуг державне сприяння є вкрай необхідним. Воно полягає у законодавчій підтримці, оптимізації

податкового тиску, інформаційній підтримці. У випадку курорту Трускавець перші кроки в цьому напрямку вже зроблені – це створення спеціальної економічної зони туристсько-рекреаційного типу.

Інший напрямок вирішення проблем пов'язаний зі зміною поглядів на управління діяльністю підприємств туристичної галузі. Як уже йшлося вище, система управління у більшості санаторіїв непристосована до ринкових умов господарювання. Недосконаліми у них є організаційні структури управління, орієнтовані на авторитарний стиль управління. Реструктуризація таких підприємств – перший крок до вирішення управлінських проблем.

Таким чином, розробка науково обґрунтованої концепції управління туристичними підприємствами дасть можливість на якісно новій основі вирішувати проблеми залучення інвестиційних ресурсів, формування сучасної туристичної інфраструктури, покращення екологічної ситуації регіону.